

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. V. Vtrum de potentia Dei absoluta possit cum visione, aut amore
beatifico, peccatum actuale, vel saltem habituale componi?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

bari tamen beatitudinem esse impossibilem cum peccato veniali, quod non avertit à Deo.

Sed contra: Licet peccatum veniale non avertat à Deo, divertit tamen ab ipso: At cum amore beatifico impossibile est nedom avertio à Deo, sed etiam divertio: Ergo amor beatificus non solum excludit peccatum mortale, sed etiam veniale, & cum neutro compossibilis est. Major est certa: per hoc enim differunt actus charitatis, peccatum mortale, & peccatum veniale, quod charitas convertit hominem in Deum tanquam in ultimum finem; peccatum mortale illum à Deo ut ultimo fine avertit; veniale autem neque convertit, neque avertit, sed solum divertit ab ultimo fine. Minor verò probatur: Amor necessarius nedom quoad specificationem, sed etiam quoad exercitium, non solum cum avertione à Deo, sed etiam cum divertione ab illo est impossibile; cum enim sit continuus & nunquam interruptus, omnia quæ beatus diligit, actu refert & ordinat in divinam bonitatem tanquam in ultimum finem: Atqui amor beatificus, nedom quoad specificationem, sed etiam quoad exercitium, necessarius est, ut art. 1. ostendimus: Ergo cum illo nedom avertio, sed etiam divertio à Deo est impossibile.

Confirmatur: Actus charitatis, quò taliter homo ierit in Deum, ut si memoria occurreret veniale peccatum, ipsum detestaretur, cum eo peccato incompatibilis est: Sed amor patriæ istius est conditionis: Ergo cum veniale peccato est incompatibilis. Major patet, Minor probatur. Amor patriæ debet esse conformis cognitioni per quam regulatur: Sed visio beatifica, quæ regulat amorem patriæ, proponit Deum ut super omnia diligendum, & ad minus virtualiter iudicat nihil esse appetibile quod ad Deum ordinabile non sit: Ergo amor beatificus non solum est dilectio Dei super omnia, sed etiam excludit quemvis affectum objecti ad Deum ut ad finem ultimum non ordinabile, & virtualiter detestatur omne peccatum veniale.

Ratione ista ex amore beatifico desumpta saepe utantur SS. Patres, præsertim Gregorius lib. 7. moral. cap. 27. alias 28. ubi ait: *Natura Angelica est in semetipsa mutabilis, quam mutabilitatem vincit per hoc, quòd ei qui semper idem est, vinculis amoris colligatur.* Et D. Augustinus 14. de civi. cap. 9. *Vbi (inquit) boni adepti amor immutabilis est profectus, si dici potest, mali cavendi timor securus est.* Illius etiam meminit Anselmus lib. de casu Diaboli cap. 6. & D. Thomas qu. 24. de verit. art. 2. & lib. 4. contra gentes cap. 92. ratione 7.

Dices: Charitas patriæ, & charitas viæ sunt eisdem speciei; & charitas viæ interdum est major, & perfectior intensivè charitate patriæ: Sed charitas viæ non excludit potentiam ad peccandum, imò nec actuale peccatum, saltem veniale: Ergo nec charitas patriæ.

Respondeo concessa Majori, & Minori, negando Consequentiam: nam charitas patriæ non habet ex sua ratione specifica, nec ratione perfectionis intensivæ quæ gaudet, quòd tollat potentiam ad peccandum, sed solum ratione perfectionis individualis, seu modi operandi quem habet in patria: cum enim ibi reguletur per lumen gloriæ, & claram visionem, quæ Deum ut habentem omnem rationem boni clare representat, & iudicat nihil esse appetibile

quod ad Deum ordinabile non sit; hinc habet quòd non liberè, sed necessarò operetur, & tollat potentiam ad peccandum etiam venialiter ut antea exposuimus.

§. II.

Corollarium notatu dignum.

EX dictis inferes contra Victoriam relatum à Medina hic art. 4. & contra Ægidium a Præsentatione lib. 11. qu. 16. art. 3. §. 3. causam sufficientem impeccabilitatis beatorum esse visionem beatificam: unde etiam de facto visione & amore impeccabiles reddantur, si tamen de potentia Dei absoluta amor ex visione non sequeretur, ratione solius visionis impeccabiles remanerent.

Patet hoc corollarium ex supra dictis. Tum quia voluntas videntis Deum ita se habet respectu boni divini, sicut voluntas viatoris in ordine ad bonum in communi: unde sicut impossibile est aliquem in via operari, nisi respiciendo rationem boni in communi; ita qui videt Deum non potest velle quicquam quod non ordinetur ad ipsum. Tum etiam quia, ut supra arguebamus, non potest esse in voluntate peccatum, nisi in intellectu error, ignorantia, aut inconsideratio præcedat: Sed visio beata ratione sui omnes illos defectus ab intellectu beatorum excludit: Ergo ratione sui, amore non subsecuto, est incompatibilis cum actuali peccato.

Dices: Visio beata non habet immediatam oppositionem cum peccato: Ergo non habet ex natura sua excludere illud. Consequentia videtur legitima. Antecedens probatur: quia visio est in intellectu, peccatum in voluntate: quæ autem sunt in diversis subjectis non habent immediatam oppositionem, neque sese invicem excludunt, ut summa frigiditas in manu, & luminus calor in pede: Ergo &c.

Respondeo concessa Antecedente, negando consequentiam. Licet enim visio Dei non habeat immediatam oppositionem cum peccato, habet tamen oppositionem immediatam cum aliquo requisito de necessitate ad peccatum, scilicet cum iudicio pratico, quo intellectus hic & nunc iudicat aliquod bonum appetens esse eligendum & amandum, quamvis legi divinæ contrarietur, & non sit ordinabile in divinam bonitatem: hoc autem sufficit ut visio beatifica ex se, & independenter ab amore quem causat, peccatum tam mortale quàm veniale excludat, & cum utroque sit impossibile, ut patet ex supra dictis.

ARTICULUS V.

Utrum de potentia Dei absoluta possit cum visione, aut amore beatifico, peccatum actuale, vel saltem habituale componi?

IN huius difficultatis resolutione tres reperio Theologorum sententias. Prima asserit peccatum, tam actuale, quàm habituale, posse de absoluta Dei potentia cum visione & amore beatifico conjungi. Sententiam hanc defendunt omnes qui censent, beatitudinem non reddere hominem impeccabilem ex propria & intrinseca ra-

ca ratione, sed extrinseca providentia & man-
tenentia Dei, quos articulo precedenti impu-
gnavimus. Secunda id contendit de peccato habi-
tuali, & negat de actuali. Ita Durandus, Victo-
ria, Medina, Suarez, Satas & alij. Tertia negat
peccatum tam actuale quam habituale posse
cum visione & amore beatifico simul existere.
Hanc ut probabiliorem sustinent Martinez, Il-
dephonsus, Joannes à S. Thoma, Marcus à Serra,
& alij ex nostris Thomisti.

§. I.

Prima difficultas resolvitur

Dico primò, non posse, etiam de absoluta Dei
potentia, cum visione aut amore beatifico
peccatum actuale componi.

80 Hæc conclusio sequitur ex fundamentis arti-
culo precedenti statutis: Nam juxta. D. Tho-
mam sic se habet respectu videntis Deum boni-
tas divina, sicut respectu non videntis Deum
ratio boni in communi: At impossibile est per
quamcumque potentiam quòd homo in via ali-
quid velit, nisi sub ratione boni in communi;
cum malum ut tale non possit apperi, ut infra
patebit: Ergo repugnat quòd in patria videns
Deum velit aliquid, nisi in ordine ad bonum di-
vinum; atque adeò quòd velit peccatum. Item
impossibile est quòd aliquis peccet sine judicio
practico, quòd judicetur hic & nunc esse appeten-
dum aliquid, quòd ad Deum non sit ordinabile:
Sed implicat tale judicium cum beatifica visio-
ne conjungi: nam illa est perfectum judicium,
quo beatus speculativè & practicè judicat Deum
esse super omnia amandum, & omnia ad ipsum
esse ordinanda: Ergo peccatum actuale non pos-
test, etiam de absoluta potentia, cum beatifi-
ca visione componi.

81 Confirmatur: Ideò odium Dei cum beatifica
visione conjungi nequit, quia stante visione non
potest voluntati proponi. Deus sub ratione ma-
li; cum per illam proponatur & representetur
ut summum bonum: At etiam repugnat quòd
stante visione voluntati ut bonum proponatur
aliquid objectum, avertens aut divertens à Deo,
cum beatus evidenter judicet per illam nihil esse
bonum nisi in ordine ad Deum: Ergo repugnat
cum visione beatifica quòd vis peccatum actua-
le, non minus quam odium Dei conjungi.

82 Confirmatur ampliùs: Prudentia infusa non
potest simul esse cum peccato, ut docet S. Tho-
mas 2. 2. qu. 47. art. 13. Ergo nec visio clara Dei;
quæ speculativè & practicè perfectior est pru-
dentia infusa, imò eminenter continent omne id
quod habet actus prudentia:

Deinde suaderetur conclusio specialiter de a-
more beatifico: Iste enim est formalis conversio
actualis ad Deum, cum virtuali ad minus displicentia
omnis divertentis ab ipso: Atqui cum
conversione actuali stare non potest de potentia
etiam absoluta aversio actualis à Deo, quæ in
peccato mortali invenitur; nec etiam cum vir-
tuali displicentia cujuscumque objecti diverten-
tis à Deo, actualis diversio competens veniali
peccato: Ergo nec peccatum mortale, nec veni-
ale est compatibile cum amore beatifico, et-
iam de potentia Dei absoluta.

83 Denique probari potest conclusio ratione ge-
nerali. Non potest Deus de potentia ordinaria
actuale peccatum cum visione & amore beatifi-
co conjungere; Ergo neque de extraordinaria

& absoluta. Antecedens conceditur ab Adven-
tariis & pater ex dictis articulo precedenti.
Consequentia sic probatur: Ea quæ Deus mira-
culosè, ac de potentia extraordinaria & absolu-
ta operatur, illi ut speciali auctori aut conser-
vatori attribuntur: Sed repugnat conjunctio-
nem actualis peccati cum visione & amore bea-
tifico, Deò ut auctori aut conservatori speciali
attribui: Ergo & illa de absoluta potentia simul
conjungi. Major patet, Minor probatur. Produ-
cens aut conservans speciali concursu unionem
ac similitudinem duorum extremorum, attingit
utriusque existentiam: Sed repugnat Deum, ut
auctorem aut conservatorem specialem, attingere
existentiam peccati, tam in fieri, quam in
conservari; alias illi, vel ut producenti, vel ut
conservanti attribueretur peccatum: Ergo repu-
gnat conjunctionem actualis peccati cum visione
& amore beatifico, Deo ut auctori aut conser-
vatori speciali adscribi.

§. II.

Alia difficultas expeditur.

Dico secundò: Peccatum etiam habituale de
absoluta potentia non posse cum beatifica
visione componi.

Probatum primò: Impossibile est per quam-
cumque potentiam, quòd homo simul habeat
duos ultimos fines simpliciter, etiam si unum ha-
beat actualiter, & alium solum habitualiter, ut
supra ostensum est: Sed videns Deum, habet il-
lum actualiter pro ultimo fine simpliciter; cum
visio beatifica sit Dei ut ultimi finis adeptio:
qui vero est in statu peccati, in creaturam ut ul-
timum finem habitualiter conversus est: Ergo
repugnat peccatum habituale cum beatifica vi-
sione conjungi.

Probatum secundò: Quæ Deus miraculosè &
de potentia extraordinaria & absoluta opera-
tur, illi ut speciali auctori vel conservatori tri-
buuntur; si enim de absoluta potentia impedi-
ret v.g. ne calor ignis expelleret frigus ab aqua,
conservatio frigoris illi ut speciali auctori tri-
bueretur: Sed repugnat conjunctionem pecca-
ti habituali cum beatifica visione attribui Deo
ut speciali auctori; alioquin, ut supra argue-
bamus; existentia aut conservatio peccati illi
ut auctori speciali tribueretur; quòd infinite
ejus sanctitati repugnat: Ergo implicat pecca-
tum habituale, de potentia Dei extraordinaria
& absoluta, cum beatifica visione componi.

Probatum tertio, ratione fundamentali; quæ
virtualiter est triplex: Peccatum enim habitua-
le, seu macula peccati, tria importat, scilicet
privationem gratia, aversionem à Deo ut
ultimo fine, & quòd talis privatio & aver-
sio sit voluntaria, seu ex precedenti actu vo-
luntatis causata: Sed visio beatifica hæc tria
virtualiter saltem excludit: Ergo cum peccato
habituali impossibile est. Major supponit
ex tractatu de peccatis; Minor verò
quantum ad singulas partes breviter suaderi
potest. Et primò, quòd visio privationem
gratia virtualiter excludat, sic ostenditur.
Actus necessariò supponens in subiecto à quo
elicitur, gratiam sanctificantem, ejus privatio-
nem implicare saltem & virtualiter excludit.
Sed visio beatifica gratiam sanctificantem in
subiecto à quo elicitur, necessariò, & indispon-
sabiliter supponit: Ergo ejus privationem vir-
tualiter saltem excludit. Major patet: gratia
enim

enim sanctificans sui privationem formaliter A involuntate existens.

expellit sicut lux formaliter expellit tenebras, & quilibet forma sui privationem: Ergo actus necessarius & indispensabiliter supponens in sub-
jecto à quo elicitur gratiam habitualement, virtua-
liter saltem, ejus privationem excludit, & cum
ea impossibile est. Minor verò, in qua est
difficultas, sic probatur. Actus perfectè vitalis
vitalitate supernaturali, necessariò supponit in
subjecto à quo elicitur, principium radicale vitæ
supernaturalis: Sed visio beatifica est actus
perfectè vitalis vitalitate supernaturali; unde in
Scriptura *vita aeterna* sapè appellatur; & gratia
sanctificans est principium radicale vitæ super-
naturalis, cum illa teneat locum substantiæ su-
pernaturalis, & sit prima radix virtutum & do-
norum supernaturalium, quæ sunt principia

B proxima actuum supernaturalium, quibus homo
in actu secundo vivit vitæ supernaturali: Ergo vi-
sio beatifica necessariò & indispensabiliter sup-
ponit in subjecto à quo elicitur, gratiam sanctifi-
cantem. Minor est certa, quoad utramque par-
tem; Major verò declaratur & probatur exem-
plo actuum vitalium ordinis naturalis: Intelle-
ctio enim v. g. necessariò & indispensabiliter
supponit in subjecto à quo elicitur, principium
radicale vitæ naturalis, scilicet animam ratio-
nalem; & idem dic de volitione, visione, comen-
satione, & aliis operationibus vitalibus ordinis
naturalis: unde cum de vitæ supernaturali eod-
dem modo, proportionem servata, philosophan-
dum sit, ac de vitæ naturali (gratia enim non de-
struit naturam, sed perficit) dicendum est, actus
perfectè vitales vitalitate supernaturali, neces-
sariò & indispensabiliter supponere in subjecto
à quo eliciuntur principium radicale vitæ su-
pernaturalis, quod aliud esse non potest quàm
ipsa gratia sanctificans. Ex quo inferes Deum
non posse, etiam de absoluta potentia, elevare
hominem existentem in peccato mortali ad vi-
sionem beatificam, nisi prius, saltem naturam gra-
tiam sanctificantem illi infundat; alioquin simul
D vivere & non vivere vitæ perfectè supernatu-
rali: sicut non potest facere quòd corpus mor-
tuum operationes vitæ naturalis exercent, nisi
prius naturam animam illi infundat.

Secunda pars Minoris principalis, quæ asserit
visionem beatificam, aversionem à Deo ut ulti-
mo fine virtualiter saltem excludere, & cum ea
non posse componi facile suadet. Visio enim
beatifica est adeptio ultimi finis, seu perfectissi-
ma cum Deo ut ultimo fine conjunctio, ut patet
ex dictis disputatione præcedenti: Sed con-
junctio ultimi finis, seu perfectæ cum Deo ut ul-
timo fine conjunctio, separationem & aversionem
à Deo ut ultimo fine excludit, & cum ea
E non componi potest, etiam de absoluta Dei po-
tentia: Ergo & visio beatifica.

Neque dici potest, solum intellectum beati-
tatis Deo tanquam ultimo fini per visionem
beatificam, non autem voluntatem; atque ita vo-
luntatem posse ab illo manere habitualiter a-
versam. Nam contra est, quòd intellectus non
solum facit finem præsentem sibi, sed etiam toti
supposito, & consequenter voluntati, saltem
mediate: unde sicut repugnat lapidem immobi-
liter conjungi centro, & simul ab eo recedere
& elongari; ita implicat beatum immobiliter
conjungi Deo ut ultimo fini per visionem bea-
tificam, & simul ab eo manere habitualiter a-
versum & separatam per peccatum habituale

99 Tertia pars Minoris principalis, quæ dicit
visionem beatificam, rationem voluntarii, in
peccato habituali inclusam, virtualiter saltem
destruere, sic ostenditur. Non potest visio clara
Dei non destruire virtualiter illud quod amor
beatificus destruit formaliter: Sed amor beati-
ficus destruit formaliter rationem voluntarii
ad peccatum habituale pertinentem: Ergo vi-
sio Dei eandem destruet virtualiter. Minor est
certa: quia voluntaria profectio summi boni,
destruit necessariò voluntariam profectio-
nem cujuscumque objecti peccaminosi, sibi di-
rectè oppositam. Major verò probatur: Forma
virtualiter continens aliam, virtualiter præstat
effectum ejus formalem: Sed visio clara Dei est
forma virtualiter continens amorem beati-
ficum, cuius est radix, & unus ex effectibus for-
malibus amoris beatifici est destruire rationem
voluntarii, ad peccatum habituale pertinen-
tem: Ergo visio beatifica hoc ipsum virtualiter
præstabit.

§. III.

Solvuntur objectiones.

90 Obijcies primò contra primam conclusio-
nem: Non minus repugnat beatitudini
tristitia seu dolor actualis, quàm actuale pecca-
tum, sicut enim beatitudo excludit malum culpa-
ritate & malum penæ: Sed de potentia absolu-
ta, tristitia seu dolor actualis cum beatitudine
essentialem, seu visione beatifica, compossibilis
est, ut patet in Christo, in quo fuit summa tri-
stitia, & dolor, licet ab instanti suæ conceptionis
esset beatus & comprehensor: Ergo etiam
actuale peccatum, cum beatitudine seu clara
Dei visione potest subsistere.

91 Respondeo negando Majorem: tum quia
peccatum repugnat beatitudini, ratione visio-
nis beatificæ, quæ cum sit ejus essentia, seu ratio
formalis constitutiva, ab ea inseparabilis est:
dolor verò seu tristitia illi repugnat ratione
gaudii, seu delectationis beatificæ, quæ cum
non sit essentia beatitudinis, sed tantum ejus
proprietas, de potentia absoluta ab ea separari
potest. Tum etiam, quia tristitia seu dolor non
importat aversionem ab ultimo fine, nec procedit
ex judicio & dictamine erroneo, sicut pec-
catum, sed tantum importat defectum aliquem
naturæ, sive innatum, sive illatum, & aliquid
ipsi disconveniens; non est autem implicancia
seu repugnantia, quòd visio beata sit simul cum
aliquo defectu aut re aliqua disconveniensi ipsi
naturæ; quia naturam in omnibus esse repara-
tam & perfectam, non est ipsa essentia beati-
tudinis, sed effectus ejus, pertinetque ad statum
ejus accidentalem, non verò ad substantiam:
bene tamen implicat aversionem ab ultimo fine,
E & judicium seu dictamen erroneum, cum
beatifica visione subsistere, ut satis supra ponde-
ratum est.

92 Obijcies secundo: Potentia ad peccandum
est de essentia libertatis creatæ, vel saltem ejus
pars aut complementum: Sed in beatis remanet
perfecta libertas: Ergo & potentia ad pec-
candum.

Respondeo negando Majorem: potentia
enim ad peccandum, neque est de essentia li-
bertatis creatæ, neque ejus perfectio, aut com-
plementum; sed potius aliquis defectus illi
conveniens per accidens, & prout est in subje-
cto

cto nondum confirmato in gratia, vel nondum
 p[er] se vidente divinam essentiam. Nam ut per-
 bellè dicitur S. Thomas 1. p. quest. 62, art. 8.
 ad 3. *Liberum arbitrium sic se habet ad eligendum ea
 que sunt ad finem, sicut se habet intellectus ad conclu-
 siones: Manifestum est autem quod ad virtutem intel-
 lectus pertinet, ut in diversas conclusiones procedere
 possit secundum principia data: sed quod in aliquam
 conclusionem procedat, prætermittendo ordinem prin-
 cipiorum, hoc est ex defectu ipsius. Unde quod liberum
 arbitrium diversa eligere possit, servato ordine finis,
 hoc pertinet ad perfectionem libertatis: sed quod
 eligat aliquid diverendo ab ordine finis (quod est pec-
 care) hoc pertinet ad factum libertatis. Unde major li-
 bertas arbitrii est in Angelis qui peccare non possunt
 (idem dicendum de aliis beatis) quam in nobis
 qui peccare possumus. De quo uberius Tractatu se-
 quenti.*

Disput. 2.
 art. 3.
 §. 2.

Objicies tertio: Potest Deus præceptum im-
 93 ponere beato de aliquo actu libero, v. g. de cu-
 stodia hominum: At supposito illo præcepto, po-
 test beatus peccare: Ergo actuale peccatum,
 cum visione beatifica potest componi. Major
 patet, Minor probatur. Supposito illo præcep-
 to, potest beatus omittre talem actum; cum
 adhuc supposito illo præcepto, liberè illum ex-
 erceat: Ergo potest peccare peccato omissionis.

Respondeo concessa Majori, negando Mino-
 rem. Ad cuius probationem, distinguo Antecedens:
 stante naturali præcepto potest omittre talem
 actum, omissione physica & naturali, concedo
 Antecedens: omissione morali & culpabili, nego
 Antecedens. Vel potest omittre, potentia
 antecedenti, & in sensu diviso, concedo Antecedens:
 potentia consequenti, & in sensu composito, nego
 Antecedens, & Consequentiam.

Possunt hæc explicari exemplo Christi, qui
 respectu actus cadentis sub præcepto, fuit liber
 quoad exercitium, & tamen non potuit peccare:
 quia licet potuerit omittre talem actum,
 prout omisso est pura negatio actus oppositi,
 non tamen quatenus est privatio prædicti actus
 ut debiti: vel quia licet illum potuerit omittre
 potentia antecedenti, & in sensu diviso, non ta-
 men potentia consequenti, & in sensu composito.
 De quo in Tractatu de Incarnatione, dum a-
 gemus de concordia libertatis Christi cum ejus
 impeccabilitate.

Disput. 21.
 art. 1.
 §. 2.

Dices: Actu omittre actum præceptum, est
 94 actu peccare: Ergo posse illum omittre, est posse
 peccare: sicut quia actu esse hominem, est actu
 esse animal rationale, posse esse hominem, est
 posse esse animal rationale.

Respondeo concessa Antecedenti, negando
 Consequentiam: quia arguitur à sensu composito
 ad divinum: sicut in ista: Actu non ponere a-
 ctum præceptum à Deo, est actu falsificare scientiam
 Dei: Ergo posse illum non ponere, est posse
 illam falsificare. Vel claritatis gratia, distin-
 guo Consequens: posse omittre actum præcep-
 tum, potentia consequenti, & omissione priva-
 tivè accepta, est posse peccare, concedo. Posse
 omittre, potentia solum antecedenti, & omif-
 sione pure negativa, nego.

Ratio distinctionis est, quia potentia conse-
 quens dicitur, quæ aliquando est ad actum re-
 ducenda, & cui ex nullo capite repugnat cum
 actu conjungi; unde cum perfecte & complete
 practica sit, à nullo predicato, etiam accidentali,
 in suis extremis præscindit: potentia autem
 antecedens est, quæ ad actum reducenda non est,

A & cui ex aliqua suppositione repugnat cum a-
 ctu conjungi, tenditque in actum vel negatio-
 nem actus, secundum se, præscindendo ab his
 quæ accidentaliter illis conveniunt, eo quod
 non sit practica complete. Cum ergo supposito
 præcepto de aliquo actu, omissioni illius conne-
 xa sit ex accidenti ratio privationis morali,
 hinc fit quod potentia consequens ad illum om-
 mittendum, sit potentia ad omissionem morali-
 ter & privativè sumptam, subindeque potentia
 ad peccandum; non verò potentia antecedens,
 quæ tendit ad negationem actus secundum se, &
 cum præcisione eorum quæ ex accidenti illi
 conjuncta inveniuntur. Unde non valet ista con-
 sequentia: Beatus potentia antecedenti potest
 omittre actum præceptum: Ergo potest pecca-
 re: sicut nec ista: Christus, supposito præcepto
 Paris de subeunda morte, potuit non mori
 potentia antecedenti: Ergo potuit peccare, & præ-
 ceptum Paris non implere.

Nec obstat exemplum quod in argumento
 adducitur: nam homo est essentialiter animal
 rationale; omisso verò seu negatio mortis in
 Christo (idem dicendum de omissione actuali
 custodiæ in Angelo aut beato) non est essentialiter
 privatio & transgressio, sed accidentaliter,
 & ratione præcepti per accidens suppositi; po-
 tentia autem non potest ab actu dividere que
 sunt illi essentialia, & sic non stat potentia ad
 esse hominem, divisivè ab hoc quod est esse animal
 rationale; potest tamen præscindere ab il-
 lis quæ accidentaliter conjunguntur cum actu
 vel negatione ejus, per tendentiam ad illa secun-
 dum se accepta; & quia negatio mortis, vel cu-
 stodiæ, cadentis sub præcepto, solum est priva-
 tio per accidens, & ratione præcepti, quod illi
 essentialiter non est; consequens fit, quod adhuc in
 instanti præcepti, possit potentia tendere ad il-
 lam secundum se inspectam, quoad sibi essentialia,
 quæ ratione solum est negatio, præscindendo
 ab illa, quatenus privatio est; & consequenter
 tendere ad illam in sensu diviso, non autem in
 sensu composito. Quod mille exemplis in om-
 nium sententia admittendis posset manifestari
 sed de hoc fusè loco citato dicemus.

Instabis: Stante præcepto de aliquo actu su-
 pernaturali, potest Deus negare beato auxilium
 efficax ad illum eliciendum: Ergo beatus potest
 omittre actum præceptum, non solum potentia
 antecedenti, & in sensu diviso, sed etiam poten-
 tia consequenti, & in sensu composito, subinde-
 que peccare. Antecedens videtur certum: cum
 enim auxilium efficax sit pure gratuitum, &
 non requiratur ad posse sed ad agere, Deus ne-
 mini tenetur illud concedere. Consequentia ve-
 rò est manifesta: nam cum auxilium efficax ap-
 plicet potentiam ad operandum, ad ejus de-
 negationem non solum sequitur potentia conse-
 quens & expedita ad omittendum actum præ-
 ceptum, sed etiam actualis illius omifio.

Respondeo primò, negando Antecedens: si-
 cut enim ex suppositione quod Deus Christo
 Domino imponat præceptum supernaturale, co-
 netur illi dare auxilium efficax supernaturale,
 quia persona impeccabilis est; ita ex hypothesi
 quod aliquem eleverit ad claram sui visionem, &
 illi actum aliquem supernaturalem præcipiat,
 tenetur auxilium efficax ad illum eliciendum
 tribuere; quia (ut supra ostendimus) ex vi status
 beatifici, & claræ Dei visionis, redditur omnino
 impeccabilis.

Respon.

Respondeo secundò, quòd si instante aliquo praecepto supernaturali, Deus omne auxilium efficitur, omnemque ad agendum concursum denegaret, omnino talis praecepti non esset privativa & culpabilis, sed purè negativa & inculpabilis: nam, ut in tractatu de peccatis ostendimus, ut omnino sit voluntaria & culpabilis, debet necessariò habere annexum aliquem actum, qui sit causa vel occasio omittendi, quique per ordinem ad omissionem sit intrinsecè & positivè malus: Si autem Deus omnem concursum ad agendum beato denegaret, eo ipso desisset illi omne exercitium liberum, nullumque posset elicere actum, qui esset causa omittendi praeceptum.

Objicies quartò contra secundam conclusionem: Potest Deus hominem in peccato mortali existentem, ad visionem beatificam elevare, non infundendo illi gratiam sanctificantem: Sed in tali casu visio beatifica & peccatum habituale simul existerent: Ergo illa possunt per absolutam Dei potentiam simul existere. Major videtur certatim ad visionem enim beatificam solum requiritur lumen gloriae, quod tribui potest sine infusione gratiae. Minor etiam videtur aperta: cum enim peccatum habituale essentialiter consistat in privatione gratiae, non potest expellere infusione illius: Sed in tali casu non infunderetur gratia, ut supponimus: Ergo peccatum habituale non tolleretur, sed remaneret & simul existeret cum visione beata.

Respondeo primò, negando Majorem: nam licet non potest per absolutam Dei potentiam elicere actus vitalis, absque principio radicali vitæ: ita nec visio beata, sine gratia: cum visio sit actus perfectè vitalis vitalitate supernaturali; gratia verò principium radicale vitæ supernaturalis, ut in tertia ratione secundæ conclusionis fuisse expendimus.

Respondeo secundò, data & non concessa Majori, negando Minorem. Ad cujus probationem dicendum est, peccatum habituale non consistere essentialiter in privatione gratiae præcisè & absolutè sumpta, sed in privatione gratiae, ut voluntaria, cum ad peccatum ratio voluntariè necessariò requiratur: unde si Deus à iusto dormiente auferret gratiam, per suspensionem concursus conservativi illius, licet ille careret gratia, non tamen haberet maculam peccati, quia illa carentia non esset illi voluntaria. Idem cum proportione dicendum est in proposito: licet enim homo ille ad visionem beatificam elevatus, gratia sanctificante careret, non tamen propterea maculam peccati, seu peccatum habituale haberet: quia cum visio beatifica sit ex se & ex sua natura virtualis & implicita peccati retractatio, ut supra ostendimus, talis carentia non remaneret amplius voluntaria. Unde quando dicitur, quòd carentia gratiae non potest tolli, nisi per ejus infusionem, distinguendum est: non potest tolli physice, & in ratione purè negationis, concedendum est: non potest tolli moraliter, & in ratione privationis, seu carentiæ voluntariæ, negandum: ut enim hoc secundo modo tollatur, sufficit quòd ponatur actus formaliter aut virtualiter retractans, & destruens rationem voluntariæ, quæ in ea includitur.

Objicies ultimo: Visio beatifica & peccatum habituale non opponuntur: Ergo possunt

A esse simul, saltem per absolutam Dei potentiam. Consequentia parer, Antecedens probatur. Opposita debent esse in eodem subjecto: Sed visio beatifica & peccatum habituale sunt in diversis subjectis; nam visio est in intellectu, peccatum verò habituale, ut dicit privationem gratiae sanctificantis, est in essentia animæ, in qua immediatè recipitur ipsa gratia; ut verò importat averfionem à Deo ut ultimo fine, est in voluntate, in qua est ipse amor; seu conversio in Deum ut ultimum finem: Ergo Visio beatifica & peccatum habituale non opponuntur.

Respondeo primo, quòd licet visio beatifica & peccatum habituale non opponantur formaliter & immediatè, opponuntur tamen radicaliter & mediatè: quia visio beatifica est radix amoris, qui formaliter & immediatè opponitur peccato habituali, & dicit averfionem à Deo ut ultimo fine & rationem voluntariæ in eo inclusam formaliter destruit; sicut rationalitas virtualiter seu radicaliter hincibilitati opponitur, quia est radix insipientiæ, quæ formaliter opponitur hincibilitati. Unde quemadmodum si Deus de potentia absoluta insipientiam à rationalitate sejungeret, rationalitas tamen cum hincibilitate stare non posset: ita pariter si à visione beatifica amorem separaret, ejusque impediret resultantiam, nihilominus illa peccatum habituale à se excluderet, & cum eo esset impossibile.

Respondeo secundo: quòd licet visio beatifica, formaliter sub ratione visionis non opponatur immediatè peccato habituali, ut importat averfionem à Deo ut ultimo fine, bene tamen sub ratione retentionis seu comprehensionis: quia sub hac ratione præsentat voluntati summum bonum, in quo tanquam in termino ipsa quiescit; ut infra patebit, cum agemus de dotibus animæ beate.

Addo quòd, quamvis visio beatifica & averfio à Deo sint in diverso subjecto quo, sunt tamen in eodem subjecto quod, scilicet in anima: sicut autem operari est proprium subsistentium, ita & consequi finem, & ab illo averfio: unde non potest eadem anima per visionem beatificam consequi ultimum finem, & simul esse ab illo averfio per peccatum habituale.

DISPUTATIO V.

De dotibus & aureolis beatorum.

Quamvis Angelicus Doctor hic de dotibus & aureolis beatorum non disputet, sed reserret ad finem tertiæ partis: quia tamen morte præventus illum tractatum non edidit, & supplementum ad tertiam partem communiter in scholis non exponitur, visum est disputationi de proprietatibus beatitudinis istam annectere, & breviter de dotibus & aureolis beatorum hic differere. Pauca etiam de fructibus Evangelicis hic subnectemus, quia de his hic differunt plures Theologi.